

“ ऋ ण नि र्देश ”

दे. भ. तुळशीदास जाधव यांचे राजकोय नेतृत्व या विषयावर शोध-निबंध लिहित असताना मला फार आनंद वाटत आहे. कारण सर्व सामान्य कुटुंबातील व्यक्ती महाराष्ट्रातील व तसेच देशातील महत्वाच्या पदाची जबाबदारी आपल्या कौशल्याने यशस्वी पार पाडते व त्या व्यक्तीच्या कार्याची माहिती जनतेला करून देणे हे मी माझे कर्तव्य समजतो.

मला माझा शोध-निबंध पूर्ण करण्यासाठी माझे मार्गदर्शक प्राध्यापक के.के. कावळेकर, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांचे फार मोठे मोलाचे सहकार्य लाभले. त्यांनी मला वेळोवेळी मार्गदर्शन करून शोध-निबंध पूर्ण करण्यास प्रोत्साहन दिले. मला त्यांचे ऋ ण फेडण्यासाठी माझ्याजवळ शब्दच नाहीत. त्यांनी माझ्यावर केलेल्या प्रेमाची या जन्मी परतफेड होणे अशक्य आहे. मला दिलेल्या सतत प्रेरणेने मी हा माझा शोध-निबंध पूर्ण करू शकलो. तेव्हा त्यांचे आभार मानने मी माझे आद्य कर्तव्य समजतो. तसेच राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ. एल्. आर. तारोडी, डॉ. वासंती रासम, डॉ. अशोक चौसाळकर, डॉ. मेघा नानिवडेकर व प्रा. भारती पाटील यांचेही मला वेळोवेळी मार्गदर्शन लाभले. त्यांचेही मी आभार मानतो.

तसेच माझा शोध-निबंध लिहिण्यासाठी श्री. संभाजी तोरस्कर यांचे मौलिक सहकार्य लाभले. राज्यशास्त्र विभागाचे क्लार्क शिवाजी ढवाण व अरूण वणारे यांचेही सहकार्य लाभले यांचाही मी आभारी आहे.

माझा शोध-निबंध पूर्ण करण्यासाठी श्री. गोविंदराव पंके, दे.भ. तुळशीदास जाधव यांचे चिरंजिव श्री. यशवंत (बाळासाहेब) जाधव व त्यांच्या घरातील सर्वांनी मला दादा विषयी जी माहिती पुस्तकाच्या रूपाने देऊन मला मोठे सहकार्य केले. तसेच श्री. ह. ना. कादे यांनीही मला वेळोवेळी मदत केली. तसेच माझे सर्व सहकारी मित्रानी मला माझा शोध-निबंध लिहिण्यास प्रोत्साहन दिले या सर्वांचा मी आभारी आहे.

मी माझा शोध-निबंध हा आजी आजोबांच्या आशिर्वादाने व आई-वडिलांच्या प्रेरणेने व घरातील सर्वांच्या सहकार्याने पूर्ण करू शकलो. मी या सर्वांच्या उपकाराची परतफेड न करता त्यांच्या ऋणात रहाणे मी माझे कर्तव्य समजतो.